

Koulujen erilaiset käytännöt maahanmuuttotaustaisten oppilaiden koulupolulla - KIEPPI-toimenpideohjelman loppuraportti

4.6 Kodin ja koulun yhteistyötä pidetään tärkeänä, mutta sitä ei toteuteta säännönmukaisesti

Keskeisiä tuloksia

- Toimiva kodin ja koulun yhteistyö edistää maahanmuuttotaustaisten oppilaiden oppimista ja koulunkäyntiä.
- Huoltajat tuntevat oppilaan koulunkäyntihistorian, mutta heitä ei oteta vielä järjestelmällisesti mukaan esimerkiksi oppilaan oppimisen tukea koskeviin prosesseihin.
- Toimiva yhteistyö edellyttää koulun ja huoltajien yhteisymmärrystä oppilaan tilanteesta sekä kodin tilanteeseen sopivia yhteydenpidon tapoja.

Kodin ja koulun yhteistyö sekä huoltajien tuki oppilaalle edistävät oppimista. Opetuksen järjestäjät ja rehtorit kokevat koulun ja kodin yhteistyöhön panostamisen edistävän esimerkiksi oppilaiden tuen tarpeeseen vastaamista, opetuskielen oppimista, kotoutumista ja osallisuutta. Maahanmuuttotaustaisten huoltajien on tärkeää tutustua suomalaiseen koulutusjärjestelmään ja sen toimintaan.^{3,6} Kouluissa huoltajat haluttaisiin sitouttaa nykyistä paremmin toimintaan, kuten vanhempainiltoihin ja vanhempainyhdistyksiin. Yhteistyössä huoltajien kanssa on paljon kehittämistarvetta ja esimerkiksi osa rehtoreista kokee siihen olevan huonot mahdollisuudet. Valmistavan opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen opettajat tekevät kuitenkin jonkin verran kodin ja koulun välistä yhteistyötä.⁶

Suurin osa rehtoreista pitää huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä tärkeänä ja siihen koetaan olevan hyvät mahdollisuudet. Huoltajia ei kuitenkaan oteta mukaan järjestelmällisesti esimerkiksi prosesseihin oppilaan oppimisen tukeen tai valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtymän tiedonsiirtoon liittyen. Heitä kuullaan useammin traumaperäisten haasteiden kuin oppimisvaikeuksien tunnistamiseksi, vaikka tarvittaessa tulkin avulla käydyt keskustelut on havaittu osassa kouluissa hyväksi tavaksi oppimisvaikeuksien tunnistamiseen. Joissain tapauksissa huoltajilla on ollut väärinkäsityksiä tai kielteisiä asenteita esimerkiksi oppimisen tukeen, oppimisvaikeuksiin (ks. lisää alaluku 6.5) tai S2-oppimäärään (ks. lisää alaluku 4.4) liittyen, joiden purkamiseksi yhteys huoltajiin ja yhteinen tietopohja ovat erittäin tärkeitä.^{3,6} Kaikkien Suomeen muuttaneiden oppilaiden aiemmasta kouluhistoriasta ei ole tietoa saatavilla, joten toimivalla yhteydellä huoltajiin voi olla paljon merkitystä.

Huoltajien tieto tai tiedonpuute koulunkäynnistä voi vaikuttaa paljon oppilaan koulunkäyntiin. Valmistavan opetuksen oppilaat, jotka kokevat saavansa enemmän tukea koulunkäyntiin perheeltään, ovat harvemmin luvattomasti pois koulusta, omaavat paremmat kouluvalmiudet ja kehittyvät paremmin esimerkiksi kuullun

ymmärtämisessä. Tätä voi selittää esimerkiksi oppilaan sisäinen motivaatio, jota vahvistaa perheen sosiaalinen tuki. Toisaalta valmistavan opetuksen oppilaiden luvattomien poissaolojen on havaittu voivan johtua esimerkiksi läheisistä perhesuhteista ja yhteydenpidosta sekä vierailuista koti-/lähtömaahan. Tänä aikana opettajilla ei ole tietoa oppilaan tilanteesta eikä väliin jääneen koulutyön hoitamisesta. Tämä saattaa johtua siitä, että koulun viestintä ei ole tavoittanut perheitä, he eivät ole ymmärtäneet sitä tai koulutehtäviä ei ole koettu tärkeinä poissaolon aikana.⁷ KIEPPI-toimenpideohjelman ohjausryhmä suosittelee esimerkiksi tällaisten tilanteiden välttämiseksi vastasaapuneiden oppilaiden perheiden ohjausta sekä kodin ja koulun yhteistyötä parannettavan (ks. liite 2).

Monikieliset vanhempainillat ja tutustumiskäynnit uuteen kouluun sekä uuden opettajan tapaaminen ovat konkreettisia esimerkkejä kodin ja koulun yhteistyöstä. Yhteydenpitoa parantavat esimerkiksi viestiminen mahdollisimman selkeällä kielellä, viestien kääntäminen, tiedotteet ja lomakkeet oppilaiden omilla äidinkielillä, ääniviestien lähetys kirjoitetun viestin lisäksi, kuukausittaiset tapaamiset huoltajien kanssa ja Wilman lisäksi muiden yhteydenpitovälineiden hyödyntäminen. Tulkkausta voidaan järjestää erilaisin tavoin, kuten puhelinyhteyden tai oman äidinkielen opettajan avulla. Kulttuuritulkit ja monikieliset ohjaajat ovat myös toimiva yhteys kodin ja koulun välillä. Joissakin kunnissa huoltajille tarjotaan kielikursseja koululla tai mahdollisuutta perhekouluun.⁶